هزینه‌های تولید پسته در سال محصولی ۹۸-۹۷

کمیته باغبانی انجمن پسته ایران

سال محصولی ۹۸-۹۷ به پایان رسید و با توجه به نبود محصول در سال محصولی قبل، بخش عمده‌ای از باغداران مناطق باسابقه پسته‌خیز کشور پس از دو سال چشم انتظاری چشمشان به محصول پسته روشن شد. به نظر می‌رسد، در سالی که طبیعت سرناسازگاری ندارد، اما کسانی هستند که روزگار را بر زحمت‌کشان عرصه تولید تلخ کنند. همان‌طور که پیش‌بینی می‌شد چالش تعهد ارزی که از سال تجاری قبل گریبان‌گیر بخش صادرات کشور بود در سال جاری خود را به خوبی نشان داد و در کنار برخی دلایل دیگر، کام کشاورزان را تلخ کرد. اما تاریخ پر تلاطم صنعت پسته نشان داده که صنعت پسته همانند گذشته از این ماراتن سخت و نفس‌گیر سربلند عبور خواهدکرد. به هر روی کمیته باغبانی انجمن پسته ایران به روال سال‌های گذشته در نیمه دوم سال اقدام به برآورد هزینه‌های تولید پسته می‌کند. در گزارش حاضر سعی شده تا هزینه‌های یک هکتار باغ پسته در سال محصولی ۹۸-۹۷ برآورد شود. باید توجه نمود که هزینه‌های تولید پسته برای این باغ خاص قطعاً قابل تعمیم به کلیه باغات پسته کشور نخواهد بود. اما روش به‌کار رفته جهت تعیین هزینه تمام شده تولید، قابل نسخه‌برداری توسط باغداران برای سایر باغات پسته کشور می‌باشد. به این نکته نیز باید توجه کرد که در باغ نوعیِ مورد بررسی، متوسط برداشت ۱۴۰۰ کیلوگرم در هکتار بوده‌است که بیشتر از میانگین برداشت کشوری است. برای باغاتی با میانگین برداشت کمتر از برداشت مذکور، احتمالاً هزینه تمام شده تولید پسته به مراتب بیشتر خواهد بود.

■ میانگین سالیانه هزینه‌های جاری باغبانی یک هکتار باغ پسته مثمر

هزینه‌های جاری باغبانی به سه دسته کلی تقسیم شده اند:

- کارگری؛
- مواد مصرفی و وسایل جایگزین؛
- اجاره ماشین آلات و خدمات.

فعالیت‌های هر دسته از آیتم‌های هزینه‌های کلی جاری در بخش باغبانی نیز زیر سه سرفصل باغبانی، کود و اصلاح خاک و سم و روغن قرار گرفته‌اند.

در دسته هزینه‌های کارگری جهت تعیین هزینه هر فعالیت ابتدا مقدار کارگر مورد استفاده برای انجام آن فعالیت در سطح یک هکتار را بر اساس نفر-روز در جدول درج می‌کنیم. درصورتی‌که فعالیتی به صورت اجاره‌ای انجام شده، باید معادل نفر-روز کارگر به کار گرفته شده در جدول منظور گردد. سپس، هزینه‌های متوسط کارگر مورد استفاده جهت هر فعالیت را در ستون مربوط وارد می‌کنیم. با ضرب هزینه واحد در مقدار، هزینه کل کارگری جهت انجام فعالیت خاص محاسبه می‌شود.

برای محاسبه اجرت روزانه با فرض پرداخت حداقل حقوق و مزایای ماهیانه ۱ میلیون و ۹۸۰ هزار تومان برای هر کارگر در سال ۱۳۹۸ خواهیم داشت:

(شامل ۱۲ ماه در سال + ۲ ماه عیدی و پاداش + ۱ ماه سنوات) ماه ۱۵ × ۱،۹۸۰،۰۰۰ تومان

تومان ۱۱۱،۰۰۰ ~

(روز تعطیل رسمی غیر جمعه۲۶- روز جمعه ۴۷ - روز مرخصی با حقوق ۲۴- روز سال ۳۶۵) روز ۲۶۸

مشخصات عمومی باغی تأثیرگذار بر هزینه‌های تولید

اطلاعات درج شده در این بخش از جدول نمایانگر وضعیت عمومی باغ مورد بررسی می‌باشند.

تاریخ	بهمن ۹۸	پیوند	احمد آقایی - اکبری	بافت خاک	لومی - رسی
کد باغدار	**********	فاصله رس	۷ متری	روش آبیاری	قطره ای
محل باغ	**********	سن باغ	۳۰ سال به بالا	کیفیت آب	کمی قلیایی و کمی شور
مساحت	**********	میانگین برداشت	۱۴۰۰کیلو گرم/ هکتار	دوره آبیاری	۱۲

جدول هزینه های کارگری (تومان)

عنوان			واحد	هزینه واحد	مقدار	هزینه
کارگری	باغبانی	بیل زنی	نفر- روز	۱۱۰,۰۰۰	۷	۷۷۰,۰۰۰
		هرس	نفر- روز	۱۱۰,۰۰۰	۱۷	۱,۸۷۰,۰۰۰
		علف کنی(وجین)	نفر- روز	۱۱۰,۰۰۰	۹	۹۹۰,۰۰۰
		آبیاری	نفر- روز	۱۱۰,۰۰۰	۱۵	۱,۶۵۰,۰۰۰
		توکاری و پیوند	نفر- روز	۱۱۰,۰۰۰	۳	۳۳۰,۰۰۰
		جمع	**نفر- روز**	۱۱۰,۰۰۰	**۵۱**	**۵,۶۱۰,۰۰۰**
	کود و اصلاح خاک	شیمیائی خاک	نفر- روز	۱۱۰,۰۰۰	۲	۲۲۰,۰۰۰
		محلول پاشی	نفر- روز	۱۱۰,۰۰۰	۲	۲۲۰,۰۰۰
		حیوانی	نفر- روز	۱۱۰,۰۰۰	۵.۵	۶۰۵,۰۰۰
		اصلاح خاک	نفر- روز	۱۱۰,۰۰۰	۴.۵	۴۹۵,۰۰۰
		جمع	**نفر- روز**	۱۱۰,۰۰۰	۱۴	**۱,۵۴۰,۰۰۰**
	سم و روغن	دفع آفات	نفر- روز	۱۱۰,۰۰۰	۵	۵۵۰,۰۰۰
		تله گذاری	نفر- روز	۱۱۰,۰۰۰		
		علف کشی	نفر- روز	۱۱۰,۰۰۰		
		قارچ کشی	نفر- روز	۱۱۰,۰۰۰		
		دفع جانور مزاحم	نفر- روز	۱۱۰,۰۰۰		
		روغن پاشی	نفر- روز	۱۱۰,۰۰۰		
		جمع	**نفر- روز**	۱۱۰,۰۰۰	۵	**۵۵۰,۰۰۰**
	جمع					**۷,۷۰۰,۰۰۰**

در دسته هزینه‌های مواد مصرفی و وسایل جایگزین، هزینه هر فعالیت خاص از ضرب مقدار آن نهاده با واحد مناسب در هزینه واحد آن حاصل می شود. تنها نکته قابل ذکر آن است که هزینه‌های تعمیرات باغ و سیستم آبرسانی باید در زیر سرفصل باغبانی در این دسته منظور شود.

جدول هزینه های مواد مصرفی و وسایل جایگزین (تومان)

عنوان			واحد	هزینه واحد	مقدار	هزینه
مواد مصرفی و وسایل جایگزین	باغبانی	نهال و پیوند	عدد	۵,۰۰۰	۲۵	۱۲۵,۰۰۰
		بیل و ...	عدد	۲۲۰,۰۰۰	۰.۲	۴۴,۰۰۰
		قیچی و اره و ...	عدد	۴۰۰,۰۰۰	۰.۱	۴۰,۰۰۰
		تعمیرات سیستم آبرسانی	متر	۵,۰۰۰	۶۰	۳۰۰,۰۰۰
		جمع				**۵۰۹,۰۰۰**
	کود و اصلاح خاک	شیمیائی خاک	کیلو	۲,۰۰۰	۳,۰۰۰	۶,۰۰۰,۰۰۰
		محلول پاشی	لیتر	۸۰,۰۰۰	۵۰	۴,۰۰۰,۰۰۰
		حیوانی	کیلو	۲۴۰	۴۰,۰۰۰	۹,۶۰۰,۰۰۰
		اصلاح خاک	کیلو	۱۸۰	۳۰,۰۰۰	۵,۴۰۰,۰۰۰
		جمع				**۲۵,۰۰۰,۰۰۰**
	سم و روغن	سموم دفع آفات	لیتر	۲۰۰,۰۰۰	۱۰	۲,۰۰۰,۰۰۰
		تله	عدد	۲۵,۰۰۰	۱	۲۵,۰۰۰
		علف‌کش	لیتر	۲۰	۳۲,۰۰۰	۶۴۰,۰۰۰
		قارچ‌کش	کیلو	۲.۵	۱۱۰,۰۰۰	۲۷۵,۰۰۰
		دفع جانور مزاحم	عدد			
		روغن و صابون	لیتر	۵۰	۱۲,۰۰۰	۶۰۰,۰۰۰
		جمع				**۳,۵۴۰,۰۰۰**
	جمع					**۲۹,۰۴۹,۰۰۰**

در دسته هزینه اجاره ماشین‌آلات و خدمات جهت اجتناب از محاسبه تأثیر هزینه‌های استهلاک سرمایه‌گذاری، جاری و تعمیرات ماشین آلات، فرض بر این است که باغدار کلیه خدمات ماشینی مورد نیاز خود را به صورت اجاره ای تأمین می‌کند. با این فرض ساده‌ساز، دیگر نیازی به محاسبه هزینه استهلاک ماشین‌آلات خریداری شده توسط باغدار و یا هزینه‌های جاری راننده، سوخت، روغن، تعمیرات و ... نمی‌باشد. جهت محاسبه هزینه ماشین‌آلات به‌کار رفته برای انجام هر فعالیت، مقدار ماشین-ساعت مصرفی در هر هکتار را در هزینه واحد ضرب می‌کنیم. در صورت استفاده باغدار از مشاور و یا انجام آزمایش‌های باغی، امکان درج هزینه های مربوطه پس از تقسیم بر مساحت باغ بر حسب هکتار در این بخش گنجانده شده است.

جدول هزینه های ماشین آلات و خدمات (تومان)

عنوان			واحد	هزینه واحد	مقدار	هزینه
اجاره ماشین آلات و خدمات	باغبانی	شخم زنی	ماشین- ساعت	۷۰,۰۰۰	۲۱	۱,۴۷۰,۰۰۰
		تیلر	ماشین- ساعت	۷۰,۰۰۰		
		ریپر	ماشین- ساعت	۷۰,۰۰۰		
		جمع	**ماشین- ساعت**	**۷۰,۰۰۰**	۲۱	**۱,۴۷۰,۰۰۰**
	کود و اصلاح خاک	شیمیائی خاک	ماشین- ساعت	۶۰,۰۰۰	۶	۳۶۰,۰۰۰
		محلول پاشی	ماشین- ساعت	۶۰,۰۰۰		
		حیوانی	ماشین- ساعت	۶۰,۰۰۰	۶	۳۶۰,۰۰۰
		اصلاح خاک	ماشین- ساعت	۶۰,۰۰۰		
		جمع	**ماشین- ساعت**	۶۰,۰۰۰	۱۲	**۷۲۰,۰۰۰**
	سم و روغن	سموم دفع آفات	ماشین- ساعت	۶۰,۰۰۰	۱۰	۶۰۰,۰۰۰
		تله		۶۰,۰۰۰		
		علف کش	ماشین- ساعت	۶۰,۰۰۰		
		قارچ کش	ماشین- ساعت	۶۰,۰۰۰		
		دفع جانور مزاحم	ماشین- ساعت	۶۰,۰۰۰		
		روغن پاشی	ماشین- ساعت	۶۰,۰۰۰	۱	۶۰,۰۰۰
		جمع	**ماشین- ساعت**	**۶۰,۰۰۰**	**۱۱**	**۶۶۰,۰۰۰**
	آزمایش و مشاوره	آب، برگ، خاک و سایر	**عدد**	۲,۵۰۰,۰۰۰	۰,۱	۲۵۰,۰۰۰
	جمع					**۳,۱۰۰,۰۰۰**

جدول کل هزینه های جاری (تومان)

عنوان	هزینه
هزینه های کارگری	۷,۷۰۰,۰۰۰
مواد مصرفی و وسایل جایگزین	۲۹,۰۴۹,۰۰۰
اجاره ماشین آلات و خدمات	۳,۱۰۰,۰۰۰
جمع	۳۹,۸۴۹,۰۰۰

■ میانگین سالیانه هزینه های سرمایه ای باغبانی یک هکتار باغ پسته مثمر

در این بخش از جدول هزینه‌ها، تأثیر سرمایه‌گذاری های اولیه جهت احداث یا خرید امکانات لازم به منظور تولید پسته توسط باغدار که معمولاً مدنظر باغداران قرار نمی گیرد، دیده شده است. مهم‌ترین عامل سرمایه‌ای، تأمین آب است. به‌دلیل نامشخص بودن عمر سفره آبی در منطقه مورد نظر و در نتیجه دشواری محاسبه استهلاک سرمایه خرید چاه، فرض بر خرید کل آب مورد نیاز باغ می‌باشد. با این فرض ساده ساز، دیگر نیازی به محاسبه هزینه استهلاک و یا هزینه‌های جاری، تعمیرات و یا جابجایی چاه نمی‌باشد.

مدت استهلاک سرمایه باغ با فرض خرید باغ بارور ۲۰ ساله و بهره‌برداری یکنواخت تا ۵۰ سالگی، ۳۰ سال فرض شده‌است. بنابراین، با تقسیم ارزش هر هکتار از باغ مورد نظر بر ۳۰، هزینه استهلاک سالیانه باغ مورد نظر محاسبه می‌شود. به همین ترتیب مدت استهلاک سرمایه برای انبار، دیوار و ساختمان موجود در باغ ۲۰ سال و برای سیستم آبیاری شامل کانال، لوله، تجهیزات آبیاری تحت فشار و مشابه آن ۱۰ سال در نظر گرفته شده‌است.

میانگین سالیانه هزینه‌های سرمایه‌ای باغبانی یک هکتار باغ پسته مثمر (تومان)

عنوان			واحد	هزینه واحد	مقدار	هزینه
آب	شرب	با فرض خرید کامل	متر مکعب	۳,۵۰۰	۱۰,۰۰۰	۳۵,۰۰۰,۰۰۰
استهلاک	باغ	سی ساله مستقیم	هکتار	۵۵۰,۰۰۰,۰۰۰	۰,۰۳۳	۱۸,۱۵۰,۰۰۰
	انبار و ساختمان	بیست ساله مستقیم	هکتار	۸۰۰,۰۰۰	۰,۰۵	۴۰,۰۰۰
	سیستم آبرسانی	ده ساله مستقیم	هکتار	۲۵,۰۰۰,۰۰۰	۰,۱	۲,۵۰۰,۰۰۰
	جمع					**۲۰,۶۹۰,۰۰۰**
کل سرمایه ای	جمع					**۵۵,۶۹۰,۰۰۰**

■ میانگین سالانه هزینه‌های بیمه، برداشت، حمل، فرآوری و مدیریت

کلیه هزینه‌هایی که تا اینجا بررسی شدند، هزینه‌های وابسته به مساحت بودند. اما هزینه‌های بیمه کشاورزی، برداشت، حمل، فرآوری و مدیریت وابسته به مقدار محصول سالیانه می‌باشند. به همین دلیل هزینه‌های مذکور در یک جدول جدا و براساس هزینه مصروف برای هر کیلو پسته خشک منظور شده‌اند.

جدول میانگین سالانه هزینه‌های بیمه، برداشت، حمل، فرآوری و مدیریت (تومان)

عنوان	هزینه
بیمه کشاورزی	۱,۷۰۰
نگهبانی، برداشت و حمل	۳,۰۰۰
فرآوری	۳,۶۰۰
بیمه آتش سوزی و سرقت	۱۲۰
مدیریت و دفتری	۵,۰۰۰
جمع	**۱۳,۴۲۰**

■ هزینه تمام شده تولید هر کیلو پسته خشک

برای محاسبه هزینه تمام شده تولید هر کیلو پسته خشک از باغ مثمر مورد نظر باید به نوعی هزینه‌های جاری و سرمایه‌ای باغبانی را که برای واحد سطح محاسبه شده‌اند با هزینه‌های بیمه، برداشت، حمل، فرآوری و مدیریت جمع کرد. این خواسته، با تقسیم مجموع هزینه‌های جاری و سرمایه‌ای باغبانی بر مقدار برداشت در واحد سطح بر حسب کیلو برای باغ مورد نظر بدست می‌آید. سپس با جمع عدد بدست آمده با مجموع هزینه‌های بیمه، برداشت، حمل، فرآوری و مدیریت، هزینه تمام شده تولید هر کیلو پسته خشک حاصل خواهد شد.

جدول کل هزینه های جاری (تومان)

عنوان	هزینه
جمع هزینه‌های جاری باغبانی برای هر کیلو پسته خشک	۲۸,٤٦٤
جمع هزینه استهلاک سرمایه‌گذاری‌های باغی برای هر کیلو پسته خشک	۳۹,۷۷۹
جمع هزینه‌های بیمه، برداشت، حمل، فرآوری و مدیریت برای هر کیلو پسته خشک	۱۳,٤۲۰
هزینه تمام شده تولید برای هر کیلو پسته خشک درهم	۸۱,٦٦۲

(کلیه هزینه‌ها به تومان می‌باشند)			
سرفصل هزینه	سال زراعی ۹۶-۹۷	سال زراعی ۹۷-۹۸	درصد افزایش
هزینه کارگری	۵,۸۸۰,۰۰۰	۷,۷۰۰,۰۰۰	۳۱٪
هزینه مواد مصرفی و وسایل جایگزین	۲۱,۸۷۹,۰۰۰	۲۹,۰۴۹,۰۰۰	۳۳٪
هزینه اجاره ماشین‌آلات و خدمات	۲,۱۸۵,۰۰۰	۳,۱۰۰,۰۰۰	۴۲٪
جمع هزینه‌های جاری باغداری در هر هکتار	۲۹,۹۴۴,۰۰۰	۳۹,۸۴۹,۰۰۰	۳۳٪
هزینه‌های سرمایه ای باغداری در هر هکتار	۴۸,۲۲۵,۰۰۰	۵۵,۶۹۰,۰۰۰	۱۵٪
جمع هزینه‌های باغداری در هر هکتار	۷۸,۱۶۹,۰۰۰	۹۵,۵۳۹,۰۰۰	۲۲٪
هزینه‌های باغداری به ازای هر کیلو پسته خشک	۳۴,۴۵۰	۳۹,۷۷۹	۱۵٪
هزینه‌های بیمه، برداشت، حمل، فرآوری و مدیریت برای هر کیلو پسته خشک	۱۱,۳۷۰	۱۳,۴۲۰	۱۸٪
هزینه تمام شده تولید برای هر کیلو پسته خشک دَرهَم	۶۷,۲۱۰	۸۱,۶۶۲	۲۲٪

